Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Suuri valiokunta
Eduskunta

Lausunto
7.11.2023

VN/34446/2022

Suuren valiokunnan kokous 15.11.2023

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO ASIASSA U 52/2023 VP; KOMISSION EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI STANDARDIN KANNALTA OLENNAISISTA PATENTEISTA JA ASETUKSEN (EU) 2017/1001 MUUTTAMISESTA

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on valmistellut valtioneuvoston U-kirjelmän eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi standardin kannalta olennaisista patenteista ja asetuksen (EU) 2017/1001 muuttamisesta (U 52/2023 vp) yhteistyössä oikeusministeriön, ulkoministeriön ja valtioneuvoston kanslian kanssa.

Tässä lausunnossa esitetään TEM:in huomioita talousvaliokunnan U-kirjeestä antamaan lausuntoon (TaVL 21/2023 vp), joka on pääosin yhteneväinen U-kirjelmän kanssa.

Valtioneuvoston kanta komission asetusehdotukseen on erittäin kriittinen. U-kirjelmässä esiin nostettuja keskeisiä ongelmakohtia ovat ehdotetulla sääntelyllä luotava merkittävä sääntelytaakka erityisesti essentiaalipatentin haltijoille, asetuksen soveltaminen tietyin edellytyksin myös standardeihin tai niiden osiin, jotka on julkaistu ennen asetuksen voimaantuloa (sääntelyn taannehtivuus) ja pakollinen sovintomenettely essentiaalipatenttien lisensointiin liittyvien FRAND-ehtojen määrittämiseksi. Valtioneuvosto pitää todennäköisenä, että komission ehdotus heikentäisi eurooppalaisten yritysten halukkuutta osallistua kansainvälisten standardien kehittämiseen. Koska erityisesti matkaviestinteknologiat ovat pitkälle standardoituja, komission ehdotuksella saattaa olla merkittävä negatiivinen vaikutus 5G- ja 6G-teknologioiden kehitykseen Suomessa ja Euroopassa.

Talousvaliokunta pitää komission ehdotuksen arvioinnissa keskeisenä sitä, millaisia vaikutuksia sillä arvioidaan olevan eurooppalaiseen innovaatiotoimintaan, kasvuun ja kilpailukykyyn. Tältä kannalta on valiokunnan mukaan olennaista, millaisen sääntelytaakan ehdotus aiheuttaisi eurooppalaisille yrityksille, miten tämä sääntelytaakka kohdistuisi ja millaisia heijastusvaikutuksia tällä olisi lisensointituloihin ja yritysten mahdollisuuksiin investoida tutkimus- ja kehitystoimintaan. TEM toteaa tältä osin, että yksi komission julkistaman vaikutustenarvioinnin keskeisistä puutteista on, että siinä ei ole arvioitu ehdotetun uuden sääntelyn erityisesti essentiaalipatentin haltijoille aiheuttavan merkittävän sääntelytaakan vaikutuksia innovaatiotoimintaan ja eurooppalaisten yritysten halukkuuteen osallistua kansainvälisten standardien kehittämiseen.

Talousvaliokunta pitää U-kirjelmässä mainittujen asetusehdotuksen keskeisten ongelmakohtien lisäksi ongelmallisena komission ehdottamaa rekisteröintimenettelyä, jonka mukaan patentinhaltijat eivät voisi panna essentiaalipatenttejaan täytäntöön tai vaatia rojalteja tai vahingonkorvauksia ennen patenttien rekisteröintiä, sekä ehdotettua kokonaisrojaltien määritystä, minkä on arvioitu todennäköisesti suosivan Euroopan ulkopuolisia 5G- ja 6G- alan toimijoita. TEM yhtyy talousvaliokunnan näkemykseen edellä mainittujen ehdotusten ongelmallisuudesta ja katsoo, että U-kirjelmässä asetettu neuvottelutavoite essentiaalipatentin haltijoiden ja standardien käyttäjien intressien tasapainoisesta huomioon ottamisesta ja komission ehdottaman sääntelyn keventämisestä pitää sisällään myös näihin ongelmakohtiin vaikuttamisen.

Talousvaliokunta katsoo, että Suomen tulee vaikuttaa asetusehdotusta koskevissa neuvotteluissa siten, että ehdotus ei toteudu ainakaan ongelmallisimmilta osin. Mikäli sääntely kuitenkin rakentuu ehdotetun asetuksen perustalle, Suomen tulee neuvotteluissa vaikuttaa talousvaliokunnan lausunnossa sekä valtioneuvoston kannassa todettuihin ehdotuksen ongelmallisimpiin elementteihin, kuten sääntelyn taannehtivuuteen, pakolliseen sovintomenettelyyn FRAND-ehtojen määrittämiseksi ja suomalaisille yrityksille kohdistuviin huomattaviin kielteisiin vaikutuksiin. TEM kiinnittää tältä osin huomiota siihen, että komission asetusehdotuksesta päätetään EU:n neuvostossa määräenemmistöllä. Vaikka ehdotuksen käsittely on neuvoston teollis- ja tekijänoikeuksien työryhmässä vasta alkuvaiheessa, näyttää siltä, että ehdotusta vastustavaa määrävähemmistöä ei ole mahdollista saavuttaa. TEM katsoo kuitenkin, että valtioneuvoston kannassa ja talousvaliokunnan lausunnossa todettuihin ehdotuksen ongelmallisimpiin elementteihin on mahdollista vaikuttaa U-kirjelmässä asetettujen neuvottelutavoitteiden mukaisesti.

Tanja Müller
Johtava asiantuntija

LIITTEET

JAKELU Suuri valiokunta

TIEDOKSI